

Ledningskonsulterna

KONSULTER - FORSKARE ▼ FÖLJEFORSKNING - UTVÄRDERING
PROCESSER - RESULTAT - LÄRANDE

START – en metod för samordnat stöd till arbete och studier

Slutrapport från följeforskningen av projektet START

2015-01-30

Innehåll

1 Följeforskningsuppdraget och delrapporternas huvudresultat	3
1.1 Vårt uppdrag.....	3
1.2 Delrapporternas huvudresultat.....	3
1.3 Slutrapportens disposition	4
2 Inriktning av och arbetssätt i slutetappen.....	5
2.1 Så här har arbetet i slutetappen inriktats	5
2.2 Arbetssätt och metoder som vi har använt i slutetappen.....	5
3 Start, stöd till arbete, syfte och vad som händer efter projekttiden	7
3.1 Syfte, mål, organisation och arbetssätt.....	7
3.1.1 Syfte, mål och organisation	7
3.1.2 Arbetssätt i förhållande till deltagarna	7
3.2 Hur kommer verksamheten att utformas under 2015?.....	8
3.2.1 Mål för 2015	9
4 Start når de flesta av de kvantitativa målen	10
4.1 Antal deltagare i praktik, arbete eller studier	10
4.2 Deltagarnas försörjningsformer	10
4.3 Deltagarna och deras bakgrund	11
4.4 Kostnaden för Starts insatser	12
5 Handläggare på de samverkande myndigheterna och arbetsgivare är nöjda med Start och de resultat som Start har uppnått.....	13
5.1 Få oväntade resultat och effekter	13
5.2 Samverkan och informationsspridning kvarstår	13
5.3 Handläggning och utslussning till praktik och arbete	14
5.3.1 Starts intagningsstopp bromsar upp	14
5.3.2 Oförändrad handläggning och uppskattad flexibilitet	14
5.3.3 Övergång från praktik till anställning – men vad händer sedan?.....	15
6 Start når de kvalitativa målen och utvecklingsmålen.....	16
6.1 Starts verksamhet ger mervärden för deltagare och samverkande myndigheter.....	16
6.2 Metoderna fungerar och är effektiva.....	17
6.3 Samverkan med och mellan deltagande myndigheter	18
6.4 Kontakterna med arbetsgivarna har utvecklats	19
6.5 Flera positiva och några oväntade negativa resultat har uppstått	20
6.6 Behovet av Starts insatser fortsatt stort men behöver kvantifieras	21

6.7 Fortsatt utvecklingsarbete behövs 2015	21
7 Slutsatser och rekommendationer	23
7.1 Slutsatser	23
7.2 Rekommendationer.....	24

Bilaga 1: Intervjuguider

Bilaga 2: Hur står sig Starts arbetsmetoder i förhållande till aktuell forskning?

I separat dokument:

Bilaga 3: Träffbildsanalysen, delrapport 1

Bilaga 4: Måluppfyllelse- och effektanalysen, delrapport 2

1 Följeforskningsuppdraget och delrapporternas huvudresultat

1.1 Vårt uppdrag

Projektet Stöd Till Arbete (Start) syftar till att göra det möjligt för individer med autism, lindrig utvecklingsstörning eller hjärnsador som förvärvats i vuxen ålder att komma in på arbetsmarknaden eller studera. Samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka, Salem (Samordningsförbundet) gav i mitten av 2013 Ledningskonsulterna och Oxford Research i uppdrag att utvärdera Start¹. Uppdraget har pågått från augusti 2013 till januari 2015 och har haft formen av fölieforskning. Det har inneburit att vi löpande har analyserat och avrapporterat hur Start och dess resultat har utvecklats. Fölieforskningens resultat har successivt redovisats för Samordningsförbundet och dessutom har vi sammanfattat dem i två delrapporter. Uppdraget har också inneburit att vi har bidragit till lärandet, d.v.s. har medverkat i arbetet med att ta till vara de arbetsätt och metoder som Start utvecklat och arbetat med. Bland annat har vi deltagit i spridningsseminarier och möten med samverkande myndigheter och med Samordningsförbundets styrelse där fölieforskningens resultat och våra slutsatser av dessa har redovisats

Arbetet i fölieforskningen har etappindelats. Vi inledde med en träffbildsanalys som genomfördes hösten 2013. Den andra etappen som genomfördes första halvåret 2014 bestod av måluppfyllelse- och effektanalyser. Slutetappen har pågått under hösten 2014 och har inriktats mot att följa upp resultatet av analyserna i de två delrapporterna. Vi har bland annat studerat hur verksamheten och dess resultat har utvecklats i slutfasen av Start och om de tidigare redovisade goda resultaten har hållit i sig. Som en del i detta har vi fördjupat måluppfyllelse- och effektanalyserna liksom analysen av hur Start har genomfört verksamheten.

1.2 Delrapporternas huvudresultat

I träffbildsanalysen som avrapporterades i delrapport 1² studerade vi om den genomförda verksamheten hade förutsättningar att leda till att förväntade resultat nås och om genomförandet är organiserat så att det understödde måluppfyllelse. Vi studerade möjligheterna att nå såväl målen för deltagarna som målen att testa arbetsmetoder. En ytterligare del i träffbildsanalysen var att studera arbetet med att förankra projektet hos de samverkande myndigheterna.

Träffbildsanalysen visade att det fanns en samsyn hos de samverkande myndigheterna kring Starts syfte och mål. Den visade också att Start genomförs på det sätt som angetts i projektplanen, inklusive att testa och utveckla Supported Employment-metoden (SE-metoden) för målgruppen. Analysen visade också att resultaten låg i linje med de förväntade särskilt när det gäller vad som händer med deltagarna. Visserligen uttryckte samtidigt några deltagare en besvikelse att de inte nått ända fram till ett arbete.

Träffbildsanalysen i etapp 1 pekade mot att Start hade goda förutsättningar att nå sina syften och mål. Organisationen hade utformats och verksamheten fått den inriktning som framgick av projektplanen. Start använde och testade vidare de arbetsätt och metoder som lagts fast och också gjort nödvändiga anpassningar av den längs vägen.

---

¹ Utvärderingsgruppen har bestått av Henry Tham, Ledningskonsulterna, projektledare, Emilia Johansson, Oxford Research och Eva Wittbom, Stockholms universitet

² Start stöd till arbete?, Ledningskonsulterna, 2013-12-13

Avrapporteringen i delrapport 2³ koncentrerades på måluppfyllelse- och effektanalyser. Vi genomförde båda dessa två typer av analyser redan våren 2014 eftersom vi ansåg att resultaten av analyserna behövdes som ett underlag för beslut om vad som skulle hända med Starts verksamhet efter årsskiftet 2014/2015. För att följeforskningen skulle kunna vara del av underlaget i det arbetet bedömde vi att dess slutsatser om förutsättningarna att permanenta verksamheten behövde finnas tillgängliga vid halvårsskiftet 2014.

Analyserna i etapp 2 visade att resultaten på deltagarnivå låg väl i linje med de uppsatta målen. Start skulle därmed kunna nå sina mål om andel deltagare i arbete eller studier, samt andel som haft minst tre månaders praktik. Dessa analyser visade också att de mål som satts upp för samarbete med arbetsgivare uppnås. De visade vidare att de resultat som Start har uppnått är bra i förhållande till förutsättningarna och också bättre än vad som kan uppnås för målgruppen med andra program.

Det var enligt dessa analyser bland annat tre faktorer som förklarade de goda resultaten. En faktor var det sätt Start använt sig av SE-metoden, en annan var SE-handledarnas kunskaper om och engagemang för målgruppen. En tredje var god resurstillgång som gjort det möjligt att arbeta med de första två faktorerna. Alla faktorer behövs för att nå goda resultat. Arbetssätt och metoder är resurskrävande men menar man allvar med att personer ur målgruppen ska komma i arbete eller studier krävs det insatser som är mer resurskrävande än insatser för personer som står närmare arbetsmarknaden.

Vår slutsats av måluppfyllelse- och effektanalyserna i etapp 2 blev att de arbetssätt och metoder som Start har utvecklat och använt fungerar väl i förhållande till sina syften. De pekade vidare mot att det är möjligt att permanenta verksamheten och det finns ett stort behov av att det sker. Vi förordade därför att Starts verksamhet skulle permanentas efter projekttidens slut vid årsskiftet 2014/2015.

1.3 Slutrapportens disposition

I kapitel 2 redovisar vi inriktningen och arbetssättet vi använt oss av i slutetappen. Kapitel 3 är en redovisning av Starts syfte, mål och arbetssätt. I kapitlet finns också en redovisning av hur Starts verksamhet utformas under 2015. Våra iakttagelser sammanfattar vi i tre kapitel, där kapitel 4 redovisar de kvantitativa resultaten och kapitel 5 de samverkande myndigheternas och arbetsgivarnas uppfattning av vilka resultat som Start har nått. I kapitel 6 sammanfattar vi de kvalitativa resultaten. Kapitel 7 innehåller våra slutsatser från hela följeforskningsuppdraget och rekommendationer för det fortsatta arbetet med Start från och med 2015.

---

³ Från Start till målet arbete eller studier, Ledningskonsulterna, 2014-08-26

2 Inriktning av och arbetssätt i slutetappen

2.1 Så här har arbetet i slutetappen inriktats

I slutetappen har vi efter överenskommelser med Samordningsförbundet och Start koncentrerat arbetsinsatserna till att studera om måluppfyllelse och effekter fortsätter att utvecklas i enlighet med vad vi har redovisat i delrapporterna. Vi har också studerat om genomförandet fortsatt att utvecklas som vi tidigare redovisat. Det innebär att vi har lagt stor tyngd vid att följa upp att våra slutsatser från tidigare etapper håller "hela vägen ut". Vi har vidare medverkat i de lärandeinsatser där Samordningsförbundet velat att vi skulle bidra med diskussionsunderlag.

2.2 Arbetssätt och metoder som vi har använt i slutetappen

Vi har i slutetappen arbetat med i huvudsak de metoder och arbetssätt vi använt oss av i de två tidigare etapperna. Det innebär att vi har använt oss av intervjuer, dokumentstudier och datasammanställningar. Valet av metoder och arbetssätt har styrts av de analyser vi har genomfört och som i förväg förankrats hos Samordningsförbundet och Start. Intervjuguider har också stämts av med Samordningsförbundet och Start.

Intervjuerna har genomförts som uppföljande intervjuer med de personer vi intervjuat under tidigare etapper. Avsikten har varit att diskutera om Starts resultat och verksamhet på något sätt har förändrats sedan vi intervjuade dem under tidigare etapper. Genom att gå tillbaka till dem vi intervjuat tidigare blir det möjligt att se om eventuella avvikelser i svaren mot dem vi fått i tidigare etapper beror på att förändringar har skett i Start, hur verksamheten bedrivs eller i dess resultat och inte på att vi har intervjuat olika personer.

Vi har vidare kompletterat intervjuerna med frågor som aktualiserades i samband med presentationen av delrapport 2. Frågorna till arbetsgivare koncentrerades till eventuella skillnader mellan kontakterna med Arbetsförmedlingen (Af) och kontakterna med arbetsförmedlaren inom Start. Det har också handlat om huruvida övergången från praktik till anställning skiljer sig åt mellan Start och andra program inom till exempel Af. Frågorna till de offentliga företrädarna berörde Starts eventuella bidrag till förbättrat samarbete mellan kommunerna och huruvida Start inneburit fördelar i myndigheternas arbete.

Vi har denna gång genomfört intervjuerna utifrån och in. Det innebär att vi började med de uppföljande intervjuerna med arbetsgivare. Därefter gick vi vidare till handläggarna vid de samverkande myndigheterna. Intervjuerna med arbetsgivare och handläggare sammanställdes och analyserades. Analyserna har sedan legat till grund för de avslutande intervjuerna med projektledning, projektgrupp och styrgrupp inom Start.

Vi har tagit del av den dokumentation som Start och Samordningsförbundet samlar in angående Starts kvantitativa resultat. För att möjliggöra jämförelse över tid har motsvarande aktuell utfallsdata samlats in som inför delrapport 2. Avstämningsdag för data var den 30 november 2014. De data vi har utnyttjat kommer från Starts egna uppföljningar av deltagarna och från Sektorövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samverkan inom rehabiliteringsområdet (SUS).

För att fördjupa den kvalitativa effektanalys vi gjorde inför delrapport 2 har vi jämfört framgångsfaktorer enligt aktuell forskning med att använda SE-metoden på målgrupper som liknar

Starts⁴ med hur Start utformat SE-metoden. Avsikten var att se i vilken mån Starts utformning överensstämmer med framgångsfaktorer som forskningen pekar på. Vi har också följt upp den effektanalys vi gjorde i etapp 2.

Resultaten har analyserats och kopplats ihop med de slutsatser vi drog i etapp 1 och 2. Analysernas resultat och preliminära slutsatser har förankrats hos Start och Samordningsförbundet. Efter det skrevs och överlämnades slutrapporten till Samordningsförbundet. Därefter deltar vi under tiden fram till och med februari i eventuell lärandeinsats som Samordningsförbundet vill att vi deltar i.

Vi har under slutetappen hållit löpande kontakt med Start och Samordningsförbundet och med dem kontinuerligt redovisat och diskuterat vad vi kommit fram till. Bland annat har vi redovisat de preliminära resultaten vid Starts styrgrupp och för Samordningsförbundet styrelse.

---

⁴ Gustafsson, Johanna, Supported Employment i en svensk kontext: förutsättningar när personer med funktionsnedsättningar når, får och behåller ett arbete, Örebro universitet, 2014

3 Start, stöd till arbete, syfte och vad som händer efter projekttiden

I detta kapitel redovisar vi Starts syfte, mål, målgrupp och arbetssätt. Vi redovisar också vad som händer med verksamheten efter projektidens slut.

3.1 Syfte, mål, organisation och arbetssätt

Start syftar till att samordna arbetsfrämjande insatser och stöd till individer med autism, lindrig utvecklingsstörning eller hjärnsador som förvärvats i vuxen ålder. Denna grupp av individer har svårt att nå sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden med hjälp av de insatser som finns hos bland annat Af, Försäkringskassan (FK), kommuner och Landstinget. Start utvecklar metoder för att möjliggöra sysselsättning, egen försörjning och bättre hälsa för denna grupp individer.

3.1.1 Syfte, mål och organisation

Det övergripande målet är att den aktuella målgruppen ska kunna få och behålla arbete eller gå till studier, och därmed öka möjligheten till bättre hälsa och egen försörjning. Start ska bland annat pröva, vidareutveckla och dokumentera fungerade metoder inom ramen för Supported Employment (SE), samt utveckla effektiva metoder för arbetet med att stödja deltagarna så att dessa efter insatsen ska kunna få och behålla ett arbete eller hitta lämplig yrkesutbildning. Vidare ska Start uppbygga kontakt med arbetsgivare där subventionerade anställningsformer kan bli möjliga.

Starts målgrupp är kvinnor och män i ålder 16-64 år som uppvisar sådana begränsningar att de har svårigheter att nå sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Unga mellan 18-29 år och personer som riskerar att bli "utförsäkrade" prioriteras eftersom dessa grupper löper stor risk att permanent hamna utanför arbetsmarknaden. De personer som blir aktuella för Start ska ha en fastslagen funktionsnedsättning på grund av begåvningsmässiga begränsningar och/eller autism eller förvärvade hjärnsador. Personen kan även vara inskriven vid Af och ha generella inlärningssvårigheter, alternativt tillhöra LSS personkrets 1 eller 2.

Daglig verksamhet inom Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen i Botkyrka kommun (AVUX) har varit projektägare och Af Botkyrka Salem, FK Huddinge, Habiliteringscenter i Tullinge samt socialförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen i Botkyrka kommun har varit delägare. Start har haft en styrgrupp bestående av en representant från beställaren Samordningsförbundet samt representanter från alla delägare. Styrgruppens uppdrag har varit att utvärdera möjligheterna till implementering av insatsen och dess metodik. Projektgruppen har bestått av fyra personer: projektledaren, två SE-handledare och en arbetsförmedlare.

3.1.2 Arbetssätt i förhållande till deltagarna

Arbetet med deltagarna omfattar följande moment. Det börjar med att Start efter det att man fått en remiss från någon av de samverkande myndigheterna kallar remittenten och deltagaren till ett informationsmöte. Därefter görs en bedömning av om Start är en lämplig insats för deltagaren. En viktig faktor i bedömningen är om deltagaren har hög motivation och vilja att få ett arbete. Blir inskrivning aktuell kallas deltagaren till möte för inskrivning och intervju.

Efter inskrivning påbörjar SE-handledare kartläggning av lämpliga aktiviteter för deltagaren med utgångspunkt från dennes förutsättningar och behov. Målet är att deltagaren påbörjat praktik, studier eller anställning inom sex månader efter det att kartläggning påbörjats. Med utgångspunkt i kartläggningen letar SE-handledaren och deltagaren fram lämplig arbetsplats eller utbildning. I arbetet med att få fram arbetsplatser deltar arbetsförmedlaren.

Praktik-, anställnings- eller studietiden inleds med ett nätverksmöte mellan Start, deltagaren och den ansvarige hos arbetsgivaren/utbildningsanordnaren där förutsättningarna och ramarna läggs fast för de insatser deltagaren ska genomgå inom ramen för medverkan i Start. Start har haft ambitionen att deltagaren inte ska ha längre praktik än vad som är nödvändigt för att arbetsgivaren ska kunna avgöra om en anställning är möjlig. I flera fall har deltagaren anställts efter ca 3 månaders praktik. Praktiktiden ska inte pågå längre än tolv månader utan att övergå till anställning. Det kan dock bli aktuellt med flera praktikperioder hos olika arbetsgivare, vilka då sammanlagt kan överskrida tolv månader. Under praktiktiden genomförs nätverksmöten, antalet beror på hur deltagarens och arbetsgivarens behov av stöd och uppföljning ser ut.

Blir övergång till anställning aktuell är arbetsförmedlaren ansvarig för kontakt med arbetsgivare samt administrationen kring anställningen. Vid anställning kvarstår deltagaren i Start och uppföljningsansvar utarbetas mellan Start och Af. Även vid övergång till studier kvarstår deltagaren i Start för att underlätta uppföljning.

Avslut av en deltagare i Start bör övervägas om denne inte påbörjat praktik efter sex månader och likaså om subventionerad anställning inte nåtts inom arton månader. Avslut kan även ske tidigare om det blir tydligt att deltagaren inte är redo för anställning eller om deltagaren nått anställning och rutiner för fortsatt stöd utarbetats. Avslut sker mellan deltagaren, SE-handledaren och deltagarens professionella nätverk av stödpersoner från bland annat olika myndigheter. Vid det mötet arbetas fram vilka insatser deltagaren ska erbjudas och en handlingsplan upprättas.

3.2 Hur kommer verksamheten att utformas under 2015?

Start går 2015 över från en projekt- till en verksamhetsfas som delfinansieras av Botkyrka kommun, Samordningsförbundet och Af Botkyrka Salem. Aktiviteter och verksamhet fortsätter under 2015 enligt de metoder som utarbetades under projekttiden. Verksamheten är fortsatt öppen för boende i Botkyrka, Huddinge och Salem genom delfinansiering av Samordningsförbundet.

Ägandet av insatsen flyttas under 2015 över från Daglig Verksamhet till enheten Vägledning och Kompetens Botkyrka inom AVUX och Af Botkyrka Salem. Delprojektägare är övriga parter i Samordningsförbundet.

Jämfört med projekttiden utökas resurserna med ytterligare en SE-handledare. En större arbetsgrupp förväntas leda till bättre kontinuitet, dynamik och kompetens. Rollfördelningen inom Start är den samma som under projekttiden med den förändringen att man får mer arbetsterapeutresurser för att i högre grad än under projekttiden kunna göra bedömningar, förskriva hjälpmedel och bistå vid eventuella anpassningar på deltagarnas arbetsplatser.

Start beräknas kunna ta emot minst 15 nya deltagare under 2015 vilket innebär ca 5 nya deltagare/arbetskonsulent/år. Platserna i Start viktas mellan kommunerna baserat på parternas finansiering av verksamheten. Det innebär att ca 70 % av platserna riktas till Botkyrkabor och ca 30 % till boende i Huddinge och Salem. Under projekttiden har ca 60 % av platserna gått till Botkyrkabor och ca 40 % till övriga.

Beslutet om Start är ettårigt, dvs avser bara 2015.

3.2.1 Mål för 2015

Starts mål för 2015 är i huvudsak oförändrade jämfört med projektiden, men några justeringar har gjorts bland annat till följd av utökade resurser och av erfarenheter från projektiden. Dessutom minskas behovet av utvecklingsinsatser något vilket förväntas innebära mer tid åt deltagare:

- Minst 80 % av deltagarna har genomfört praktik om minst 3 månader
- Minst 35 % har anställning eller studerar efter deltagande i Start
- Minst 20 % behåller sin anställning i 12 månader
- Minst 80 % av deltagarna är nöjda med det stöd de får av Start.

Start ska dessutom under 2015:

- Ta emot 15 nya personer
- Undersöka möjligheterna till studie- och yrkesvägledning anpassad för målgruppen
- Fortsätta utveckla metoder och möjligheter till finansiering av ett långsiktigt stöd efter anställning
- Kartlägga behov av Starts insatser i Botkyrka, Huddinge och Salem för att ta fram en plan för fortsatt stöd till målgruppen
- Undersöka och dokumentera behov av arbetsterapeutiska insatser för deltagarna.

4 Start når de flesta av de kvantitativa målen

I delrapport 2 redovisade vi att Start var på väg att uppnå alla utom ett av de kvantitativa målen. Vi har under slutetappen följt upp hur de kvantitativa resultaten har utvecklats till och med den 30 november 2014. Uppföljningen visar att trenden håller i sig och att Start når de kvantitativa målen med fortfarande ett undantag nämligen antalet deltagare.

4.1 Antal deltagare i praktik, arbete eller studier

Antalet deltagare som gått till arbete eller studier uppgick den 30 november 2014 till 20 personer, vilket kan jämföras med målet att tolv individer skulle gått till arbete eller studier. I månadskiftet november/december 2014 var det ca 83 %, mot målet 80 %, av deltagarna som har genomfört praktik, arbetat eller studerat tre månader eller mer. Det innebär att detta mål nåtts. Antal i arbete, studier eller andra åtgärder framgår av tabell 4.1.1

Tabell 4.1.1: Antal deltagare som till och med den 30 november 2014 avslutats mot arbete, studier eller annan åtgärd

Orsak	Arbete	Studier	Daglig verksamhet	Annan rehabilitering
Antal	17	3	6	10

Källa: Sammanställning deltagare i Start

Några av de personer som gått till arbete eller studier har återgått till Start endera på grund av att deras arbetsplatser lagts ner eller på grund av att de hoppat av arbetet. Den 30 november 2014 var tio personer kvar i arbete. Tre personer har fått sluta då deras arbetsplats lagts ner eller på grund av andra ekonomiska problem på arbetsplatsen och fyra eftersom de hade så stora svårigheter att de inte kunde behålla sitt arbete. Det innebär att 13 personer är kvar i arbete eller studier och att Start därmed når målet även om vi räknar bort dem som fått sluta sitt arbete.

Av de 20 personer som arbetat eller studerat är 14 fortfarande inskrivna i Start för stöd och hjälp av SE-handledarna. Studier har i två fall varit studier inom vuxenutbildning för personer med utvecklingsstörning mm och i ett fall den kommunala vuxenutbildningen och senare högskola. Ingen av de som studerat är i november 2014 inskriven för fortsatt stöd av Start.

4.2 Deltagarnas försörjningsformer

Med hjälp av data från Starts uppföljning har vi per 30 november 2014 vi följt upp vilka försörjningsformer deltagarna hade vid tidpunkten då de började respektive när de slutade i insatser i Start. Försörjningsformerna framgår av tabell 4.1.2.

Tabell 4.1.2: Försörjningsform som deltagarna har före respektive efter deltagandet i insatser i Start

Försörjningsform	Lön	Studie-medel	Försörjningsstöd	Sjuk-ersättning	Aktivitets-ersättning	Aktivitetsstöd	A-kassa	Annat
Före Start	0	0	10	1	10	15	1	1
Efter Start	17	1	8	1	9	5	1	3

De vanligaste försörjningsformerna vid inskrivningen var aktivitetsstöd, försörjningsstöd och aktivitetsersättning. Efter det att deltagaren slutat i Start dominerar lön som försörjningsform. För

det mesta rör det sig om anställning med någon form av lönesubvention. De flesta offentliga försörjningsformer har minskat. Antalet personer med offentliga försörjningsstöd har dock inte minskat lika mycket som antalet med lön ökar. Det beror på att flera personer som arbetar eller studerar gör det på deltid. Dessa personer kombinerar lön vanligen med aktivitetsersättning eller försörjningsstöd. Flera personer har under tiden de deltagit i Start dessutom bytt offentlig försörjningsform. Det vanligaste har varit att personer gått från aktivitetsstöd och i viss mån också från försörjningsstöd till aktivitetsersättning.

4.3 Deltagarna och deras bakgrund

Start har till och med november 2014 haft 35 deltagare. Det innebär att Start inte når upp till målet 40 deltagare. Detta förklaras av att Start haft intagningsstopp sedan våren/sommaren 2014. Intagningsstoppet beror på att ett stort antal deltagare som gått ut i arbete har behövt gå tillbaka till Start för nya insatser eller så har de blivit kvar i arbete men med fortsatt stöd från Start. Mer resurser än som förutsattes har behövt läggas ner på dessa personer. Stoppet beror också på att Start inte fick klart besked förrän i slutet av hösten 2014 om att verksamheten skulle fortsätta efter årsskiftet 2014/2015. I väntan på besked om att verksamheten skulle fortsätta beslutade styrgruppen våren 2014 att inte ta in nya deltagare eftersom dessa inte skulle hinna gå klart alla stegen och kunna komma ut i arbete före årsskiftet då Starts projekttid var över.

Vi har också följt upp deltagarna och hur de förhåller sig till den för Start definierade målgruppen. Vi har följt upp ett antal variabler som kön, ålder och diagnoser. Dessutom har vi följt upp remitterande myndighet och hemort. Underlaget är hämtat från sammanställningar från Start och från SUS, båda per 30 november 2014.

Av de 35 som deltagit/deltar i Start är alla inom det prioriterade åldersintervallet 18 – 29 år utom två som är över 30 år. Dessa två togs in tidigt under projekttiden, före beslutet att prioritera åldersintervallet 18 – 29 år. Skälet till att åldersintervallet prioriterades var att försöka undvika att personerna hamnar permanent utanför arbetsmarknaden. Tanken med projektet var att fånga upp unga med aktivitetsersättning och erbjuda dem samordnat stöd för att öka deras möjligheter att få arbete. Många av dessa personer deltog nämligen inte i några rehabiliteringsinsatser och hamnade då i en svår situation då de fyllde 30 år och inte längre hade rätt till aktivitetsersättning.

Genomsnittsåldern för deltagarna är 24 – 25 år. Av deltagarna är 42 % kvinnor och 58 % män, 36 % har grundskola medan 64 % har gymnasium. Det är en större andel av kvinnorna, 73 %, än männen, 57 %, som har gymnasium inklusive sargymnasium.

Starts deltagare har i genomsnitt varit i behov av offentlig försörjning 3 – 4 år innan de skrevs in i Start. I tabell 4.1.3 – 4.1.5 redovisar vi vilka diagnoser personer som varit i kontakt med Start har, vilka myndigheter som har remitterat dem och vilken kommun de är bosatta i. Myndigheterna har remitterat fler personer än som Start har tagit in som deltagare. I tabellerna redovisas både de som remitterats som de som tagits in som deltagare.

Tabell 4.1.3: Diagnos hos remitterade och deltagare

Diagnos	Autism och autism-liknande tillstånd	Generella inlärningssvårigheter /utvecklingsstörning	Hjärnskador i vuxen ålder
Remitterade	20	34	0
Deltagare	15	20	0

Tabell 4.1.4: Myndigheter som har remitterat deltagare till Start

Myndighet	Af	FK	Kommun	Hab/SLL	Projekt
Remitterade	25	8	6	12	3
Deltagare	14	4	6	10	1

Tabell 4.1.5: Deltagare och remitterade fördelade på kommun de är bosatta i

Bosatt i kommun	Botkyrka	Huddinge	Salem
Remitterade	34	19	1
Deltagare	21	13	1

Den som varit utan egen försörjning längst har varit det i tio år eller mer, medan de som varit kortast hade haft offentlig försörjning i högst ett år. Deltagare som slutat i Start har i genomsnitt varit inskrivna i 375 dagar, dvs ca 13 månader. Den som varit inskriven kortast tid innan avslut var inskriven i fyra månader och den som varit inskriven längst hade varit inskriven i 24 månader.

Deltagarna kommer sålunda från den målgrupp Start är inriktad mot, utom vuxna med förvärvade hjärnskador, och från det åldersintervall som har prioriterats. De deltagare som remitterats från Af har i hög grad varit föremål för samordnad handläggning med FK och deltagare som Habiliteringscenter Tullinge har remitterat har genomgående försörjning från FK eller kommunerna. De innebär att FK och kommunerna i högre grad är involverade än som framgår av tabell 4.1.4. Majoriteten av remitterade och deltagare kommer från Botkyrka kommun, av dem som är bosatta i de två andra kommunerna har huvuddelen remitterats av Habiliteringscentrum men också av FK.

4.4 Kostnaden för Starts insatser

Kostnaden för en plats i Start, exklusive kostnader för deltagarens försörjning, har beräknats och uppgår till ca 12 tkr per deltagare och månad. Detta kan jämföras med att en plats i daglig verksamhet beräknas uppgå till 12 – 14 tkr per person och månad. Daglig verksamhet är ett vanligt alternativ till att skrivas in i Start, mindre vanligt är att personen inte deltar i någon åtgärd alls. Till detta bör läggas att skatteintäkterna ökar för dem som kommer i arbete genom att lönen är högre än alternativa försörjningsformer. Dessutom bör den offentliga kostnaden minska eftersom delar av lönen täcks via lönesubvention från det offentliga.

5 Handläggare på de samverkande myndigheterna och arbetsgivare är nöjda med Start och de resultat som Start har uppnått

I delrapporterna har en i huvudsak mycket positiv bild av Start förmedlats av de intervjuade handläggarna och arbetsgivarna. Den positiva bilden bekräftas i slutetappens uppföljande intervjuer med samma handläggare och arbetsgivare som intervjuats tidigare under följeforskningen.

5.1 Få oväntade resultat och effekter

Handläggare och arbetsgivare med aktiva deltagare i Start har haft fortsatta kontakter med Start sedan vi intervjuade dem våren 2014 under arbetet med delrapport 2. De anger att den positiva bilden av Start och samarbetet med Start består. Start presterar i enlighet med de intervjuades förväntningar. Samtidigt har det uppstått några oväntade resultat och effekter.

Det mest positiva oväntade resultatet är att Starts kartläggningar för att avgöra i vilken mån en person har arbetsförmåga håller så god kvalitet att de kan användas även hos andra myndigheter. Kartläggningarna kan avgöra om en deltagare har kapacitet eller förmåga att kunna (eller att vilja) arbeta, eller om deltagaren passar bättre för (ofta) kommunala insatser, exempelvis daglig verksamhet. Dessa resonemang bekräftar att Start har en målgrupp som ofta hamnar mellan kommunal verksamhet och Afs insatser.

5.2 Samverkan och informationspridning kvarstår

Samarbetsformerna mellan Start och myndigheter respektive arbetsgivare består. Precis som tidigare har de handläggare som har remitterat deltagare till Start löpande tagit emot information av SE-handledarna om deltagarens utveckling och om eventuella förändringar under praktikperioden. Däremot har Start inte tillmötesgått handläggarnas önskan om att få information om att deltagare fått arbete och vad som händer med deltagaren därefter. Start har heller inte tillmötesgått önskan om att få information om vad som händer deltagare som av annan orsak avslutats i Start. Bara en av de handläggare vars deltagare i Start avslutat sin praktik eller övergått i anställning vet vad deltagaren har för sysselsättning idag.

Enligt handläggarna har få formella former för erfarenhetsutbyten mellan myndigheter utvecklats som en följd av Start. Trots detta noterade flera av handläggarna att Start verkat som smörjmedel i relationerna mellan myndigheter. Exempelvis för två handläggare vid Af oberoende av varandra fram att Start förenklar kontakten mellan Af och kommunen. En av dem beskrev att Starts målgrupp omfattar personer som annars hamnar mellan stolarna hos kommunen och Af. Personerna står för långt ifrån arbete för att kunna hanteras på lämpligt sätt av Af men inte så långt från arbete att de passar för kommunala verksamheter (främst daglig verksamhet).

Resultaten indikerar att formerna för erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna främst sker på individuell basis mellan handläggare och SE-handledare, snarare än mellan Start och myndigheterna.

Efter avslutad praktik som inte lett till anställning, eller efter att anställningen har upphört, har kontakten mellan arbetsgivare och Start upphört. De arbetsgivare hos vilka praktik lett till anställning anger att deras kontakt med Start är densamma som förut men att den har glesats ut. Arbetsgivarna beskriver att utglesningen hänger samman med ett minskat behov av stöd hos både deltagaren och arbetsgivaren. Samtidigt understryker en av arbetsgivarna att Start fortfarande erbjuder stöd till arbetsgivaren om så skulle behövas.

5.3 Handläggning och utslussning till praktik och arbete

I likhet med vad som kommit fram tidigare uppskattar såväl handläggare från samverkande myndigheter som arbetsgivare Start's rutiner och system för handläggning. I delrapport 2 lyfte vi bland annat fram framförallt tre faktorer som förklarar Start's goda resultat:

1. Start's arbetssätt där SE-metoden används på ett anpassat sätt och SE-handledarna stöttar enskilda deltagare och arbetsgivare
2. SE-handledarnas goda kunskap om målgruppen och möjligheterna att se till individernas hela livssituation
3. Tillgången till resurser som möjliggjort individualisering av stödet.

De intervjuade bedömer fortfarande att dessa faktorer är viktiga förklaringar till Start's goda resultat.

5.3.1 Start's intagningsstopp bromsar upp

Start's intagningsstopp och osäkra framtid under hösten 2014 har bromsat upp arbetet hos de samverkande myndigheterna och de enskilda handläggarna eftersom de inte kunnat remittera till Start. Med undantag för två handläggare beskrev de vi intervjuat att intagningsstoppet framförallt påverkar den palett av insatser de har tillgänglig för att hjälpa målgruppen. Handläggare uppfattade sig bli utelämnade till andra myndigheter vars insatser inte riktigt passar för målgruppen. Detta gör att de blivit tvungna att prioritera mellan sina klienter för att lyfta fram de allra mest utsatta till Start. Prioriteringen indikerar att fler personer i målgruppen skulle kunna remitteras till Start men aldrig lyfts fram av handläggarna, som istället väljer att kontakta Start bara för de klienter som är i särskilt stort behov av stöd från Start. Intagningsstoppet har tvingat handläggarna att försöka hitta alternativa vägar för att hjälpa målgruppen.

Intagningsstoppet påverkar även arbetsgivarna, även om deras medvetenhet om stoppet är betydligt lägre än hos handläggarna. Nästan alla handläggare har varit medvetna om att Start har haft stora begränsningar i att ta in ny deltagare. Trots att majoriteten av arbetsgivarna kan tänka sig, eller till och med vill, ta emot fler personer från Start på praktik har de inte blivit kontaktade sedan sin senaste praktikant. De har heller inte informerats om Start's intagningsstopp under hösten 2014.

5.3.2 Oförändrad handläggning och uppskattad flexibilitet

Såväl handläggare som arbetsgivare betonade, som vi tidigare nämnt, att Start's arbetssätt fungerar och att SE-handledarnas goda kunskap om målgruppen bidrar till goda resultat. SE-handledarna ansågs ha blivit säkrare i sina avgöranden om vilka deltagare de ska skriva in i verksamheten. Flera handläggare bekräftade att Start fortfarande tar ett bättre helhetsgrepp på individen än Afs har möjlighet att göra. En handläggare beskrev att Start visserligen ibland tagit lång tid på sig att få personer ut i praktik men att man uppvisar betydande flexibilitet när praktiken väl kommit igång.

De flesta arbetsgivare var positiva till att ta emot fler personer på praktik, under förutsättning att personen passar för arbetsplatsen. Svårigheterna att bedöma en persons prestation under den korta praktikperioden kvarstår dock. Under den korta praktikperioden är det också svårt att inkludera personen i planeringen på arbetsplatsen på ett sätt som möjliggör utveckling för praktikanten.

Start's arbetssätt skiljer sig från Afs genom att Start håller tätare kontakter med arbetsgivarna. Ett par av handläggarna har ifrågasatt hur personberoende Start's verksamhet är och menar att det finns några oklarheter i rollfördelningen mellan Afs arbetsförmedlare och medarbetarna i Start. En

arbetsförmedlare exemplifierade detta med att det ibland har varit oklart vem som ska vara handläggare i ett ärende men också upplevt sig ha fått påtryckningar om att fatta beslut snabbare än vad som är möjligt om man ska följa Afs handläggningsrutiner. Ibland har handläggningen till och med stridit mot praxis hos myndigheten. Arbetsförmedlaren vänder sig mot att hen förväntades stå som handläggare i ett ärende där hen anser att beslut inte fattats på rätt sätt.

5.3.3 Övergång från praktik till anställning – men vad händer sedan?

Arbetsgivarna betonade att kontakten mellan arbetsgivare och myndighet eller kommun alltid är personberoende. Det viktigaste, betonade en arbetsgivare, är att alltid ha en bestämd kontaktperson på respektive myndighet. Av de arbetsgivare som intervjuats har fem valt att anställa en eller flera personer från Start som de tidigare haft hos sig på praktik. Alla beskrev att övergången från praktik till anställning har gått smidigt och fungerat väl. För en av arbetsgivarna var det ett visst glapp mellan det att en person avslutade sin praktik och att denne fick en anställning. Arbetsgivarna beskrev att de fortsatt har kontakt med samma SE-handledare även efter det att personen har blivit anställd.

Övergången från praktik till anställning har gått till på liknande sätt för alla arbetsgivare. Den berörda SE-handledaren har kommit ut till arbetsplatsen och skött det avtalsmässiga tillsammans med Starts arbetsförmedlare. När deltagaren gått över från praktik till anställning glesas kontakten med SE-handledaren ut. Arbetsgivarna beskrev att SE-handledarna är lyhörda och hör sig noga för vad som fungerar väl eller mindre väl på respektive arbetsplats. En arbetsgivare var besviken på Starts kunskapsnivå i avtalsfrågor, då hen inte upplevt sig ha fått fullständiga svar i frågor som rör LAS och därefter råkat ut för problem i samband med förhandlingar om uppsägningar. Detta är dock arbetsgivarens enda kritik mot Start eftersom SE-handledarnas arbete och Starts arbetsätt i övrigt uppfattas som behovsdrivet och kompetent.

För flera av de arbetsgivare som har intervjuats börjar de tidsbegränsade anställningarna som praktiken resulterat i att gå mot sitt slut, då flera av anställningarna tar slut vid årsskiftet 2014/2015. Samtliga arbetsgivare ville behålla sina anställda deltagare men för flera av dem kvarstår vid tidpunkten för intervjuerna (början av november 2014) fortfarande frågetecken kring de ekonomiska förutsättningarna att ha dem kvar som anställda. De tidsbegränsade anställningarna börjar vara på väg att upphöra och flera deltagare står därmed med osäker sysselsättning och försörjning för 2015.

6 Start når de kvalitativa målen och utvecklingsmålen

I detta kapitel sammanfattar vi de kvalitativa resultaten rörande bland annat metodutveckling, samverkan och arbetsgivarkontakterna. Vi jämför de uppnådda resultaten inom dessa områden med motsvarande kvalitativa mål. Det bygger på datainsamlingen under slutetappen inklusive intervjuer med Starts projektmedarbetare, styrgrupp och Samordningsförbundet. Dessutom har vi tagit in resultaten från intervjuer med arbetsgivare och med handläggare vid de samverkande myndigheterna som vi redovisat i kapitel 5. Intervjuerna med deltagare i etapp 1 och 2 har också vägts in.

Den samlade bilden är att de kvalitativa resultaten har fortsatt att utvecklas positivt under hösten 2014. Det innebär att Start bland annat når målen rörande metodutveckling och samverkan med de samverkande myndigheterna. Metoderna baserade på SE-metoden, som utvecklats under projektiden, finns nu på plats och har visat sig fungera. Det finns dock behov av att fortsätta att utveckla metoden, men det har mer karaktären av att utveckla vissa delar och finslipa dem än att utveckla helt nytt.

6.1 Starts verksamhet ger mervärden för deltagare och samverkande myndigheter

Verksamheten ger goda resultat för deltagare och samverkande myndigheter. Deltagarna kommer, som vi redovisat i kapitel 4, i arbete eller studier minst i den omfattning som framgår av målen. Resultaten är bättre än vad som är möjligt att uppnå med de alternativ som tidigare har kunnat erbjudas målgruppen. Detta enligt de samverkande myndigheterna och arbetsgivare samt deltagarna. "Med Start blir det resultat för deltagarna" sammanfattade en styrgruppsledamot. Verksamheten i Start medför mervärden för deltagarna som kommer i arbete och egen försörjning i högre grad än med andra insatser. Att deltagarna kommer i arbete och egen försörjning medför också mervärden för de samverkande myndigheterna eftersom behovet minskar av offentlig försörjning och fortsatta åtgärder för deltagarna.

Detta förstärker bilden av att de goda resultaten beror på de faktorer vi lyfte fram i delrapport 2, nämligen hur Start utvecklat och tillämpat SE-metoden, på medarbetarnas kunskaper och engagemang samt den goda resurstillgången. Det innebär också sammantaget att de slutsatser vi redovisade i delrapport 2 kvarstår om metodernas och arbetsättens betydelse för de goda resultaten.

De samverkande myndigheterna redovisar att de fortfarande har personer som de vill remittera till Start. Det skulle enligt de samverkande myndigheterna ha varit ett stort minus om verksamheten lagts ner vid årsskiftet 2014/2015. Intagningsstoppet som varat andra halvåret 2014 har, som vi redovisat i kapitel 4, skapat en osäkerhet hos handläggarna. Det hävs dock i januari 2015 varför det igen därmed blir möjligt att remittera till Start. Det innebär att konsekvenserna av intagningsstoppet inte bör bli allt för stora.

Uppfattningen att Starts verksamhet är unik och viktig för de samverkande myndigheternas målgrupper delas inte fullt ut av Socialförvaltningen, enheten för ekonomiskt bistånd. Det förklaras av, som bland annat framgår av tabell 4.1.4, att förvaltningen har få personer med försörjningsstöd som direkt remitterats till Start. Flertalet med försörjningsstöd som deltar i Start har i stället remitterats främst via Habiliteringscenter. Socialförvaltningens klienter har dessutom ofta andra,

psykiska eller socialmedicinska, diagnoser än vad Starts målgrupp har. För dessa personer finns det insatser som är anpassade för deras diagnoser till exempel Akse (Arbetsterapeutisk kartläggning och Supported Employment) och IPS (Individual Placement and Support).

6.2 Metoderna fungerar och är effektiva

I delrapport 2 gjorde vi en kvalitativ effektanalys eftersom det av integritetsskäl saknades förutsättningar att göra en kvantitativ analys med hjälp av kontrollgrupp. Under slutetappen har vi följt upp den kvalitativa analysen och kompletterat den genom att jämföra Starts metod och arbetssätt med forskning om framgångsfaktorer inom SE-metoden.

I Starts uppdrag har det, som vi redovisat i kapitel 3, ingått att använda och utveckla SE-metoden för att få deltagarna i arbete eller till studier. *The European Union of Supported Employment (EUSE)* som arbetar med att utveckla SE-metoden i Europa har i en rapport från 2010⁵ utvecklat en ”verktygslåda”. Verktygslådan innehåller bland annat riktlinjer för hur det praktiska arbetet bör utformas för att metoden ska bli ett bra verktyg för att få individer med funktionshinder i arbete eller till studier. Den innehåller också utbildnings- och informationsmaterial. SE-metodens praktik har studerats genom Johanna Gustafssons forskning. Det övergripande syftet med denna forskning har varit att analysera om och hur SE-metoden fungerar under de förutsättningar som gäller i Sverige och under vilka förhållanden metoden skapar förutsättningar för att svenskar med funktionsnedsättning skall nå, få och behålla en anställning.

Vid en jämförelse framgår det att Start i allt väsentligt har följt och använt sig av metoden som den läggs fast i EUSEs rapport. Starts tillämpning bygger på SE-metodens grundvärden. Det innebär bland annat behandling av varje deltagare som unika individer, hjälp till självhjälp, stöd till deltagarna så att de kan göra egna välgrundade val, flexibelt stöd och tillgänglig personal som kan stötta både deltagare och arbetsgivare. De moment som arbetet med deltagarna från inskrivning till praktik och arbete alternativt studier består av, och som beskrivs i avsnitt 3.1, följer också den inledning i arbetsmoment som EUSEs rapport rekommenderar. Start har sålunda arbetat med SE-metoden fullt ut. Av de andra verksamheter som sagt sig vilja arbeta enligt metoden, och som vi har utvärderat, har ingen lyckats med det. I bästa fall har de arbetat SE-inriktat.

Resultaten av forskningen talar för att SE-metoden är framgångsrik för att individer i Sverige med funktionsnedsättningar ska nå, få och behålla en anställning. Forskningen pekar på tio kvalitativa faktorer som behöver vara tillgodosedda för att metoden ska vara framgångsrik (bilaga 2). Dessa faktorer omfattar såväl hur stödet utformas gentemot de enskilda deltagarna och arbetsgivarna som kraven på SE-handledarna och de organisationer de arbetar i. De deltagarorienterade faktorerna anger att insatserna ska vara inriktade mot att deltagarna ska komma i arbete på den öppna arbetsmarknaden, med eller utan subvention. Deltagaren ska involveras aktivt i detta arbete och kunna göra egna välgrundade val. Insatserna ska kunna fortsätta efter det att deltagaren kommit i arbete och omfatta såväl arbetsrelaterade som sociala behov. Vidare ska insatserna riktas till de arbetsgivare som anställer deltagare. De faktorer som rör organisationen talar om att verksamheten ska klassas som arbetsmarknadsinriktad och inte som social omsorg. Organisationen ska följa upp

---

⁵ *European Union of Supported Employment Toolkit* (<http://unie-pz.cz/files/files/knihovna/european-supported-employment-toolkit.pdf>), European Union of Supported Employment, 2010

och utveckla kvalitén på sina egna insatser. SE-handledarna ska vara utbildade och kunniga i metoder som kan stötta deltagarna på och utanför arbetsplatsen.

En genomgång av hur väl Start och dess tillämpning av SE-metoden följer de tio faktorerna för framgång visar att Start lever upp till nio av de tio faktorerna. Den enda faktor som Start inte når upp till fullt ut handlar om att Start inte lyckats nå att deltagarna får anställningar om minst 30 timmar per vecka. Det redovisade talar för att Start inte bara har arbetat enligt SE-metoden, man når också upp till de kvalitativa framgångsfaktorer som är viktiga för att nå framgång med de enskilda deltagarna. Bland annat den forskning som genomförts om SE-metoden kommer fram till att metoden, rätt använd, är framgångsrik i att få personer med funktionsnedsättningar i arbete eller till studier. Start har enligt våra analyser använt SE-metoden på "rätt sätt". Detta är enligt vår bedömning en stark indikation på att de goda resultat som vi redovisat i avsnitt kapitel 4 och 5 beror på hur Start har arbetat och på hur man bland annat använt sig av SE-metoden. Vi har i våra intervjuer med handläggare och chefer och med arbetsgivare följt upp om de resultat Start uppnår går att koppla till arbetssätt och metoder. Deras bedömningar av hur dessa bidragit till resultaten överensstämmer med dem de redovisade i etapp 2, dvs att arbetssätt och metoder starkt har bidragit till resultaten. Resultaten av forskningsgenomgången och av de fortsatta intervjuerna med företrädare för de samverkande myndigheterna och med arbetsgivarna, liksom tidigare intervjuer med deltagare, leder oss till slutsatsen att Start har utvecklat arbetssätt och metoder som är framgångsrika i arbete med att få individer ur målgruppen i arbete eller till studier.

6.3 Samverkan med och mellan deltagande myndigheter

Samverkan omfattar insatser rörande deltagare i Start, rörande Start allmänt och hur Start arbetar med SE-metoden. Profilen på samverkan har, som framgår av kapitel 5, delvis förändrats under andra halvåret 2014. Samverkan rörande de enskilda deltagarna och allmänt har minskat. Samtidigt har samverkan och erfarenhetsutbytet ökat kring Starts tillämpning av SE-metoden.

Starts samarbete med handläggarna kring deltagarna omfattar, som vi nämnt i kapitel 4, främst insatser för att förbereda dem att gå ut i praktik och senare i anställning eller i studier. Dessa delar av verksamheten och informationen om den, är handläggare och chefer fortfarande mycket nöjda med. Däremot är de mindre nöjda med den information som Start lämnar om att deltagarna kommit i arbete eller börjat studera och vad som hänt med dem därefter.

De totala informationsinsatserna har minskat rörande enskilda deltagare, vilket förklaras av att en allt större del av deltagarna har gått från att vara i insatser för att förbereda dem för praktik och arbete, där samverkan har sin tyngdpunkt, till arbete, där samverkan som redovisats är begränsad. Den större andelen deltagare i praktik och arbete förklaras i sin tur av intagningsstoppet, vilket leder till att få deltagare för närvarande är i tidiga skeden av sin medverkan i Start. Stoppet har också medfört att Starts allmänna information har minskat till de samverkande myndigheterna. När det inte funnits möjlighet att ta in nya deltagare har Start inte uppfattat det som riktigt att gå ut och informera om verksamheten. Den minskade informationen om verksamheten allmänt och den minskade samverkan kring de enskilda deltagarna innebär att medvetenheten hos myndigheterna som påpekats i kapitel 5, har blivit lägre om Start som möjlig insats för målgruppen.

Informationen till samverkande myndigheter om SE-metoden och hur den används inom Start har samtidigt, som tidigare nämnts, fått större tyngd. Eftersom det metodutvecklingsarbete som Start

har arbetat med i huvudsak är klart, finns det nu en metod att presentera för och diskutera med de samverkande myndigheterna. Spridningsinsatserna till samverkande myndigheter har därför ökat. Insatserna rör metoder och arbetssätt samt material som Start arbetat fram och som nu förs vidare till andra myndigheter och förvaltningar inom Samordningsförbundets område. Ett exempel på detta är den spridningskonferens som genomfördes i november 2014. Då presenterades och diskuterades hur SE-metoden har utvecklats och använts av Start. Det redovisade innebär att erfarenhetsutbytet ökat mellan Start och de samverkande myndigheterna i metodfrågor.

Start ska enligt projektplanen bidra till mer utvecklade kontakter mellan myndigheterna och mellan de olika kommunerna som samverkar inom ramen för Start. Styrgruppen har tonat ner detta mål och anser nu att det inte kan vara Starts uppgift att verka för att myndigheter som ingår i Start ökar sin samverkan sinsemellan. Start har därför inte prioriterat detta mål. Det finns, som framgår av kapitel 5, också få tecken på att samverkan mellan myndigheterna har ökat tack vare att de samverkat inom ramen för Start. Målet kom, som en intervjuad uttryckte det, med mer "av bara farten" och det var lite optimistiskt att tro att Start skulle kunna bidra till att myndigheterna samverkade mer med varandra. Huddinge och Salem har dessutom deltagit mer indirekt och Af och FK har redan ett etablerat samarbete. Från och med 2015 har målet också utgått.

Start uppfattas dock bidragit till att förvaltningar inom Botkyrka börjat samverka mer bland annat om att utveckla SE-metoden och arbetsgivarkontakterna. Synen på samverkan och behovet av att samverka inom ramen för de insatser Samordningsförbundet finansierar anses också ha påverkats positivt. De positiva resultat som Start har uppnått för sina deltagare anses ha bidragit till detta, genom att det visar på fördelar med att samverka. Kunskapen om Samordningsförbundet och intresset för att samverka, inom ramen för förbundet, anses också ha ökat med hjälp av den verksamhet som Start har genomfört.

6.4 Kontakterna med arbetsgivarna har utvecklats

Start har utvecklat sina kontakter utifrån vad som framkommit i följeforskningen. Det gäller bland annat behovet av att utveckla långsiktigt samarbete med arbetsgivarna. Start har på det sättet fått till stånd mer långsiktiga samarbeten med en grupp arbetsgivare. Exempelvis har Start nu sådana relationer med fyra – fem företag att man omgående kan skicka praktikanter till om behov av det skulle uppstå. Start håller vidare löpande kontakter med arbetsgivare som har praktikanter eller har anställt personer från Start. Det gäller främst dem som fortfarande har deltagare anställda hos sig.

Kontakterna med arbetsgivare visar att alla inte riktigt har förstått sin roll när de tar emot praktikanter. Många arbetsgivare uppfattar att de ska "ta hand om deltagarna" och uppfattar inte att praktikanterna utöver att träna på att arbeta också ska träna på att "stå på egna ben". Det finns därför behov av att informera arbetsgivarna mer tydligt om praktiktidens dubbla syften.

Ett par arbetsgivare argumenterar för att praktikperioderna, ner mot tre månader, är för korta för att arbetsgivarna ska kunna avgöra om och hur praktikanterna ska kunna fasa in i organisationen. Det är också enligt samma arbetsgivare svårt att planera för så korta praktikperioder. Arbetsgivarnas önskemål om längre praktikperioder står mot dock Starts vilja att snabbt få ut deltagare i arbete. Start konstaterar också att praktikperiodernas längd varierar beroende på hur snabbt deltagaren uppfattas kunna komma in i arbetslaget och klara av sina arbetsuppgifter. Det innebär att praktikperioderna kan bli långa om det visar sig att det behövs för att deltagaren ska kunna gå över i

anställning. Det finns anledning att med arbetsgivarna diskutera dessa skillnader i syn på praktiktidens längd hos Start och arbetsgivarna.

Arbetsgivarna har också fört fram synpunkter på att anställningstiderna är för korta för deltagare som får anställning med offentligt stöd. Besluten är vanligen ett-åriga, orsaken till detta är att Af vill testa om anställningen fungerar och omfattningen av stödbehovet, dvs arbetskapaciteten hos den deltagare som får stöd. Visar det sig efter ett år att den nedsatta arbetsförmågan kvarstår, kan besluten om fortsatt anställningsstöd omfatta längre tid än ett år, men första beslutet är alltid ett-årigt. Arbetsgivarna har inte alltid informerats tillräckligt om detta tillvägagångssätt.

Förändringar, omorganisationer, neddragningar, i företagen har fått en större inverkan på verksamheten än vad Start insett. Som vi redovisat i avsnitt 4.1 har minst tre personer blivit av med sina anställningar för att deras arbetsplats lagts ned eller verksamheten behövt minska i omfattning. Det pekar mot att det är viktigt att komplettera de bedömningar av exempelvis arbetsgivarens ekonomiska ställning, som nu görs inför beslut om att inleda ett samarbete, med att löpande följa upp hur sådana faktorer utvecklas. Detta för att minska risken att deltagare behöver sluta på grund av att ekonomiska bekymmer uppstår hos arbetsgivaren.

Många av orsakerna till de iakttagelser vi har redovisat i detta avsnitt bottnar i osäkerhet hos arbetsgivarna om vad som gäller. Detta förklaras i sin tur av på vilket sätt och hur ofta Start har informerat. Det finns därför anledning att både se över vilken information arbetsgivarna får och hur regelbundet Start informerar arbetsgivarna om det som redovisats här och andra liknande aspekter.

6.5 Flera positiva och några oväntade negativa resultat har uppstått

Ett antal oväntade resultat av Start, som har synts tidigare, har framträtt tydligare under slutetappen. Ett sådant är deltagarnas behov av omfattande stödsatser under lång tid efter det att de kommit i arbete. Start hade förväntat sig och planerat för att deltagarna skulle behöva insatser även efter det att de fått arbete, men inte att de behövdes under så lång tid som blev fallet.

Relativt många deltagare kommer tillbaka efter ett tag i arbete och behöver, som vi redovisat i kapitel 4, få nya insatser eftersom de inte var redo för att arbeta. Det senare innebär att insatserna för vissa deltagare behöver fortgå under än längre tid än Start förutsatt. Det pekar också mot vikten av att stödja deltagarna även efter att de kommit i arbete eller studier för att öka deras möjligheter att fortsätta arbeta/studera även om problem uppstår.

Det har vidare visat sig svårare än förväntat att hitta rätt åtgärder för de deltagare som inte lyckas komma i arbete eller studier. Det gäller särskilt deltagare som kommer direkt från försörjningsstöd. Det kan inte uppfattas som att deltagandet i Start för dessa lett till en positiv utveckling om de behöver gå tillbaka till försörjningsstöd. Det har varit svårt att få dessa personer vidare till andra åtgärder exempelvis aktivitetsersättning eftersom prövningen att få det är mycket hård.

Samtidigt konstaterar intervjuade inom de samverkande myndigheterna att de utredningar Start gör om arbetsförmågan tas på stort allvar och att de är enklare att lägga till grund för beslut om andra insatser till exempel sjukersättning för deltagare som inte bedöms kunna arbeta. Det förklaras, som framgår av kapitel 5, av att Starts arbetsförmågebedömningar uppfattas som väl genomarbetade och att de därmed är lättare att använda som underlag för beslut om andra insatser.

6.6 Behovet av Starts insatser fortsatt stort men behöver kvantifieras

Behovet av Starts insatser är fortfarande stort, som nämnts i avsnitt 4.3.1. Utökningen av antalet SE-handledare innebär att Start väntas kunna skriva in 15 nya deltagare under 2015, vilket är en ökning jämfört med de 10 per år som skrivits in under projekttiden. Eftersom metodutvecklingsarbetet nu i hög grad är avslutat och verksamheten och arbetssätten har funnit sina former bör den tid som behöver läggas ned på utvecklingsarbete kunna minskas. Det talar för att antalet deltagare som kan tas emot bör kunna överstiga 15 per år. Detta motsvarar enligt de samverkande myndigheterna ändå inte behovet.

Enligt den ursprungliga projektansökan uppskattades målgruppen i Botkyrka uppgå till minst 120 – 125 personer. Av dessa hade ca 45 % då någon form av offentligt subventionerad anställning medan resten i huvudsak var i olika åtgärder i kommunerna, Af eller FK. Mörkertalet bland annat av hur många i målgruppen som inte var i någon åtgärd utan "satt hemma" undersöktes inte. Sedan den ursprungliga ansökan har inte några nya beräkningar gjorts av målgruppens storlek. Hur stor målgruppen är i Huddinge och Salem har det tidigare inte gjorts några beräkningar av. Under följeforskningen har det heller inte gått att kvantifiera målgruppens storlek. Det finns därför skäl att under 2015 igen undersöka hur stor målgruppen sammantaget är i Botkyrka, Huddinge och Salem.

6.7 Fortsatt utvecklingsarbete behövs 2015

Metoder och arbetssätt finns nu på plats och fungerar, som vi redovisat i avsnitt 6.2. Det finns dock behov av visst fortsatt utvecklingsarbete under 2015. Det handlar om att fortsätta att utveckla stödet till personer i arbete för att minska risken för att de behöver avsluta arbetet och återkomma till nya insatser i Start. Det finns också behov av att utveckla informationen till och kontakterna med handläggarna på de samverkande myndigheterna. Det handlar här om att hitta former för att SE-handledarna i ett tidigt skede kan lägga över insatser på deltagarens nätverk av myndighetskontakter i stället för att SE-handledarna som nu gör insatser som andra är bättre skickade att hantera. Det handlar även om att hitta former för att informera handläggarna hur deltagarna fortsätter att utvecklas efter det att de har kommit i arbete, men är kvar i Start.

Samarbetet med arbetsgivarna behöver fortsätta att utvecklas. En punkt som Start har utvecklat men där fortsatta insatser behövs är att hitta former för att vårda de kontakter som upparbetats. Med de arbetsgivare som har praktikanter från Start eller anställda som fortfarande är inskrivna i Start har man fortsatt kontakter. Start behöver dock hålla kvar kontakterna med de arbetsgivare som för tillfället inte har praktikanter eller anställda. Dessa arbetsgivare är överlag intresserade av att ta emot nya praktikanter och behöver då bli informerade om vad som händer i Start. En annan aspekt som redan berörts är att löpande bättre bedöma arbetsgivarnas ekonomiska förutsättningar att fortsätta ta emot deltagare. Start behöver bli mer noggrann med matchningen av deltagare och arbetsgivare. Informationen behöver förstärkas om de förutsättningar som gäller för deltagare i Start som praktiserar hos och anställs av arbetsgivare. Dessutom behöver Start mer systematiskt samla in arbetsgivarnas erfarenheter av samarbetet.

Det kommer att finnas mer tid för arbetsterapeutiska insatser genom de ändringar som genomförs och som vi redovisat i avsnitt 3.2. Detta medför att Start får möjligheter att gå ut på arbetsplatserna för att tillsammans med arbetsgivare och deltagare kunna göra individuella anpassningar som underlättar för deltagarna att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Arbetsterapeuten kan även vid behov förskriva personliga hjälpmedel till deltagarna, något som hittills inte gjorts. Sammantaget

förväntas arbetsterapeutiska insatser kunna bidra till att deltagarna kan behålla sina anställningar under längre tid. Arbetsterapeutiska bedömningar kan också bidra till att bättre matcha deltagarens förutsättningar till lämpliga arbetsplatser.

Start överförs som framgår av avsnitt 3.2 under början av 2015 organisatoriskt och lokalmässigt inom AVUX från Daglig verksamhet till Arbetsmarknadsenheten. Överflyttningen understryker att Start är inriktat mot att deltagarna ska komma i arbete, eftersom enheten har samma uppdrag som Start. Arbetsmarknadsenheten och andra delar av AVUX har insatser som kan utnyttjas av Start's deltagare. På det sättet kan Start bredda de insatser deltagarna kan ta del av för att komma i arbete. Exempelvis bör Start få lättare att använda Botkyrkas Kom i jobb, ett program som syftar till att ge personer tillfälliga, subventionerade arbeten. Genom överförningen av Start bör det bli det lättare att få till erfarenhetsutbyte med Arbetsmarknadsenheten om metoder och arbetssätt. Dessutom är Afs SIUS-konsulenter (Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd) samlokaliserade med Arbetsmarknadsenheten vilket bör underlätta samarbetet med dem. Det är viktigt att de potentiella fördelar som det finns med att koppla Start lokalmässigt till Arbetsmarknadsenheten kan förverkligas under 2015.

7 Slutsatser och rekommendationer

7.1 Slutsatser

Analyserna i kapitel 4 – 6 pekar på följande slutsatser om resultaten och därmed om måluppfyllelsen.

- Resultaten har utvecklats väl för deltagarna och Start kommer att uppnå de uppsatta målen för deltagarna. Det innebär att Start uppnår eller överträffar sina mål rörande bland annat andel deltagare i arbete och studier, andel deltagare som haft minst tre månaders praktik.
- Antalet deltagare understiger målet, men avvikelsen förklaras av ett antal faktorer. En är att Start behövt lägga mer resurser än tänkt för att deltagare ska kunna behålla de arbeten de kommit i. En annan är att några deltagare som fått arbete genom Start inte lyckats behålla dem och därför behövt få ytterligare insatser för att på nytt komma i arbete. Resultatet förklaras också av det har varit intagningsstopp under andra halvåret 2014 i väntan på beslut om att verksamheten får fortsätta under 2015. Mot denna bakgrund är det uppnådda antalet deltagare i Start bra.
- Start har upparbetat kontakter med arbetsgivare där anställning för deltagarna kan bli möjliga. Målet rörande arbetsgivarkontakter uppnås därför. Samtidigt finns det behov av att fortsätta att utveckla dessa kontakter bland annat genom att löpande följa den ekonomiska ställningen hos de arbetsgivare som Start samarbetar med. Informationen behöver öka om praktikens syfte och om vilka villkor som gäller för deltagare som praktiserar eller anställs. Vidare behöver Start mer systematiskt få del av de erfarenheter de arbetsgivare man samarbetar har av samarbetet och vilka behov de kan ha för att kunna fortsätta samarbetet med Start.
- Samverkan och erfarenhetsutbyte med de myndigheter som deltar i Start har i huvudsak utformats som tänkt rörande deltagarna i Start. Kunskaps- och erfarenhetsutbytet med de samverkande myndigheterna rörande hur SE-metoden har utformats och använts av Start har nu kommit i gång. Detta talar för att samverkansmålen nås. Formerna för samverkan men också informationen till myndigheterna som deltar i Start behöver dock utvecklas. Det gäller exempelvis hur Start i högre grad ska kunna utnyttja det nätverk av bland annat myndighetskontakter, som omger Starts deltagare, i arbetet med att förbereda deltagarna för arbete eller studier.
- Start har arbetat med den avsedda målgruppen och deltagarna har den profil som förutsattes när Start inleddes. Prioriteringen av ungdomar mellan 18 och 29 år har också slagit igenom. Däremot har ingen person som i vuxen ålder förvärvat hjärnskador remitterats till Start eftersom de samverkande myndigheterna inte kände till att sådana personer ingick i Starts målgrupp. Start behöver därför informera dem som arbetar med sådana personer om möjligheterna att remittera deltagare till Start.

Start har sålunda nått de flesta uppställda målen. God måluppfyllelse är en bra indikation på att de arbetsätt och metoder som Start utvecklat baserat på SE-metoden fungerar. Att utveckla en fungerande modell för att arbeta med målgruppen för att den ska komma i arbete eller studier har varit det övergripande målet för Start. Analysen av hur verksamheten och dess resultat har utvecklats sammantaget pekar mot att:

- Resultaten för vad Start uppnått med deltagarna är bra och bättre än vad andra program skulle uppnå med målgruppen, dvs personer som står långt från arbetsmarknaden för

att klara av att delta i Afs åtgärder men inte står tillräckligt långt bort för att få rätt till eller vilja delta i kommunens dagliga verksamhet. Målgruppen har tidigare hamnat mellan stolarna hos Af och kommunerna vilket var en avgörande orsak till att Start startades.

- Starts sätt att använda SE-metoden är avpassat till målgruppen och till att få personer ur den i arbete eller studier. Starts verksamhet är heller inte särskilt dyr jämfört med om deltagarna i stället, vilket inte är ovanligt, skulle skrivas in i daglig verksamhet. Däremot är Start resurskrävande jämfört med insatser för grupper som står närmare arbetsmarknaden. Menar man allvar med att få personer ur Starts målgrupp ut i arbete eller studier kräver det långa insatser som därmed är resurskrävande.
- De resultat av verksamheten som vi har redovisat är effekter av hur Start har arbetat och den modell för arbetet som har utvecklats under projektiden. Det är minst tre faktorer som förklarar resultaten. En är det sätt på vilket Start har använt sig av SE-metoden, en annan är SE-handledarnas kunskap om och engagemang i målgruppen och en tredje är resurstillgången som gjort det möjligt att arbeta med de två första faktorerna. De tre faktorerna behövs för att resultaten ska bli bra. En ytterligare faktor är effektiv samverkan; att särskilt Start och Af samarbetar om insatserna för deltagaren och i stöttningen till arbetsgivarna.
- Start har utformat och använder SE-metoden på ett sätt som motsvarar hur forskningen bedömer att SE-metoden behöver tillämpas för att kunna bli ett framgångsrikt instrument i arbetet med att få deltagare ur målgruppen i arbete eller till studier.

Det finns nu sålunda en modell baserad på SE-metoden som fungerar för att få individer ur målgruppen ut i arbete eller till studier.

7.2 Rekommendationer

Verksamheten fortsätter som vi redovisat i avsnitt 3.2 under 2015 med i huvudsak samma inriktning och innehåll som under projektiden. Samma samverkande myndigheter deltar också och behåller de roller de har haft under projektiden. Beslutet om att fortsätta med Starts verksamhet gäller för närvarande dock bara för 2015. Utifrån analyserna i kapitel 4 – 6 och slutsatserna i avsnitt 7.1 har vi ett par rekommendationer för arbetet under 2015.

- Start häver intagningsstoppet från och med början av januari 2015 och börjar därmed igen ta emot remisser rörande nya deltagare från de samverkande myndigheterna. I samband med att Start informerar att man öppnar för nya deltagare är det viktigt att man också informerar om vilka grupper som prioriteras och de kriterier gäller för att en person ska tas in som deltagare. Detta för att de samverkande myndigheterna bättre ska kunna prioritera vilka de vill skriva in. Det ska i sin tur minska risken för att Start överhoppas av remisser. Vi rekommenderar därför att Start i informationen till de samverkande myndigheterna är noggrann med att redovisa vilka kriterier som gäller för att tas in som deltagare.
- Samverkan med de myndigheter som deltar i Start, men också de myndigheter som ingår i deltagarnas nätverk för att stötta dem i arbete och socialt, behöver utvecklas. Det är bland annat viktigt att tidigt och i ökad grad få deltagarnas nätverk att delta i arbetet med att få dem i arbete eller studier, men också för att deltagarna ska kunna behålla sina arbeten. Som en del av detta är det viktigt att de samverkande myndigheterna får information om deltagarna när de kommit i arbete. Vi rekommenderar därför Start att fortsätter att utveckla samverkan med andra myndigheter i linje med vad vi här har redovisat.

- Samverkan med arbetsgivarna och informationen till dem behöver byggas ut ytterligare. Arbetsgivarna har ofta ofullständiga kunskaper om de villkor som gäller vid praktik och anställning av deltagare från Start. Informationen om villkoren behöver sålunda byggas ut. Det finns också anledning att löpande följa upp hur till exempel den ekonomiska ställningen förändras hos de arbetsgivare som Start har samarbete med. Vidare behöver Start och arbetsgivarna diskutera praktikperiodernas längd, här gör Start och arbetsgivarna delvis olika bedömningar av hur långa dessa bör vara för att leda deltagaren till anställning. Likaså har Start behov av att systematiskt ta del av arbetsgivarnas erfarenheter av att delta i verksamheten. Detta som underlag för exempelvis förbättringar av verksamheten. Start behöver i det sammanhanget hitta former för att informera arbetsgivare om hur verksamheten i Start utvecklas. Vi rekommenderar därför att Start fortsätter att utveckla samverkan med och information till arbetsgivarna.
- Starts överflyttning från Daglig verksamhet till Arbetsmarknadsenheten inom AVUX innebär möjligheter att få ut synergieffekter genom att Starts deltagare kan ta del av insatser som enheten förfogar över. Starts erfarenheter av att arbeta med SE-metoden och hur man har använt den bör vidare kunna användas av Arbetsmarknadsenheten vid utveckling av arbetsätt och metoder. Överflyttningen innebär också att Start kommer fysiskt närmare Afs SIUS-konsulenter vilket förväntas medföra att samverkan underlättas. Vi rekommenderar att ett utvecklingsarbete påbörjas så att dessa synergieffekter kan bli verklighet.
- Start omfattar även fortsättningsvis personer bosatta i de tre kommunerna Huddinge, Botkyrka och Salem. Huddinge kommun och Af Huddinge är inte direkt engagerade i Start, men det finns tankar om att involvera dem mer i Start bland annat i styrgruppen. Ett motiv för att få Huddinge kommun och Af Huddinge att öka engagemanget kan vara att visa på hur stor målgruppen är i Huddinge. Detta är ytterligare ett skäl för att förnya den kartläggning som gjordes inför starten av Start av målgruppens storlek och att kartläggningen nu också omfattar behoven i Huddinge och Salem. Beslutet om Start omfattar bara 2015 under året behöver därför formerna för verksamheten och dess finansiering från och med 2016 diskuteras. Ett ökat direkt engagemang från Huddinge kommun och Af Huddinge skulle kunna leda till att de är beredda att medfinansiera verksamheten. Vi rekommenderar att 2015 används för att kartlägga målgruppens storlek. Vi rekommenderar också att 2015 används för att hitta en långsiktig form för verksamheten och dess finansiering och, som en del i det, arbetar för att öka engagemanget från Huddinge kommun och Af Huddinge.

Intervjuguide för uppföljande intervjuer med arbetsgivare

- 1 Vad har hänt med de deltagare i Start som vid förra intervjun praktiserade/arbetade hos er? Vad är orsaken till detta?
- 2 Kan du jämföra kontakterna med Starts arbetsförmedlare och dina kontakter med Af. Är det skillnader, varför och vad leder det till
- 3 Till arbetsgivare som anställt deltagare från Start: Hur går övergången mellan praktik och anställning till för deltagare från Star? Hur går den till i andra program? Skillnader, styrkor, svagheter?
- 4 Har samarbetet med Starts SE-handledare förändrats sedan förra intervjutillfället?
- 5 Har din bild av Start förändrats sedan förra intervjutillfället?
- 6 Har det uppstått några oväntade resultat av att du samarbetat med Start?
- 7 Har du några idéer om hur Start kan behöva förändras när/om verksamheten blir permanent?

Frågor vid uppföljande intervjuer med handläggare på de samverkande myndigheterna

- 1 Har samarbetet med Start ändrats sedan i våras (vid förra intervjun)? Har Start t ex ändrat sitt arbetssätt, sitt sätt att informera eller vad man informerar om?
- 2 Har bilden av den verksamhet start bedriver och behovet av den ändrats sedan förra intervjutillfället?
- 3 Vad har hänt med de personer du remitterat till Start, arbetar de, studerar de eller gått till nya åtgärder?
- 4 Om du haft/har person som remiterats till Start och som gått till nya åtgärder/kommit tillbaka till myndigheten, har deltagandet i Start inneburit några fördelar för personen respektive för myndigheten? Har det inneburit säkrare beslut om nya åtgärder, kortare beslutstider och liknande?
- 5 Finns det fördelar av att Start lokalmässigt är samlokaliserade med Daglig verksamhet i Botkyrka?
- 6 Har samverkan mellan din och andra myndigheter eller andra kommuner förändrats under den tid Start funnits? Har förändringen påverkats av Start?(Särskilt intressant att få svar på om samverkan mellan kommunerna har förändrats, statliga myndigheter och kommuner vana att samverka men svårare att få kommuner att samarbeta med varandra.)
- 7 Start är för närvarande ett samverkansprojekt som bl a omfattar de tre kommunerna Huddinge, Botkyrka och Salem. Bör detta fortsätta eller bör varje kommun ha sitt eget "start"?
- 8 Har det uppstått några oväntade resultat tack vare Start?
- 9 Kan något göras bättre när verksamheten blir mer permanent?

Frågor vid uppföljande intervjuer med styrgruppen samt projektledare och medarbetare

- 1 När fattas beslut om att Start's verksamhet fortsätter efter årsskiftet? Beslutet om att verksamheten fortsätter, innebär det att verksamheten förändras något sätt? Deltar alla samverkande myndigheter även efter årsskiftet? Bör andra t ex Huddinge kommun, AF Huddinge delta i samverkan?
- 2 Har samarbetet mellan Start och de samverkande myndigheterna ändrats sedan i våras? Har Start t ex ändrat arbetssätt, sätt att informera eller vad ni informerar om?
- 3 Har bilden av den verksamhet Start bedriver ändrats sedan förra intervjutillfället?
- 4 Hur stort är behovet och har det ändrats sedan Start inleddes? Finns det förutsättningar att öka omfattningen av verksamheten för att motsvara behoven, om de är större än vad dagens resurser kan täcka?
- 5 Finns det fördelar av att Start lokalmässigt är samlokaliserat med Daglig verksamhet i Botkyrka? Finns det andra organisationslösningar och vilka fördelar har de jämfört med dagens?
- 6 Har samverkan mellan de samverkande myndigheterna och framför allt mellan kommunerna förändrats under den tid Start funnits? Har Start bidragit till en eventuell förändring?
- 7 Start omfattar för närvarande personer från Huddinge, Botkyrka och Salem. Bör det förhållandet fortsätta eller bör varje kommun ha sitt eget "Start"?
- 8 Hur har resultaten i Start utvecklats sedan i våras? Medför utvecklingen att Start når sina mål? Har det uppstått några oväntade resultat tack vare Start?
- 9 Kan något göras bättre när verksamheten blir mer permanent?

Hur står sig Start's arbetsmetoder i förhållande till aktuell forskning?

START har haft som ambition att så långt som möjligt arbeta enligt metoden Supported Employment och har använt de metoder som beskrivs i "European Union of Supported Employment Toolkit" (<http://unie-pz.cz/files/files/knihovna/european-supported-employment-toolkit.pdf>) som arbetats fram av den Europeiska unionen för Supported Employment och som gavs ut 2010.

Johanna Gustafsson har i en avhandling "Supported Employment i en svensk kontext – förutsättningar när personer med funktionsnedsättningar når, får och behåller ett arbete" på Institutet för handikappvetenskap vid Örebro universitet (www.oru.se/publikationer-avhandlingar) som publicerades våren 2014, beskrivit och analyserat om och hur Supported Employment fungerar i en svensk kontext samt de mekanismer som utgör betydelsefulla förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning skall nå, få och behålla en anställning i en sådan kontext. Avhandlingen indikerar att SE är en framgångsrik metod för att personer med funktionsnedsättningar ska få och behålla en anställning.

I sin avhandling lyfter Johanna Gustafsson bland annat fram 10 kvalitetsindikatorer (s. 45-46) som bör genomsyra arbetssättet i SE. Dessa kvalitetsindikatorer är listade nedan tillsammans med Start's arbetsätt och metoder

Kvalitetsindikatorer	Start
1. Personen som får SE-stöd når en meningsfull (utifrån sin egen definition) anställning på öppna arbetsmarknaden. I anställningen har han/hon samma villkor som andra anställda på arbetsplatsen.	Är Start's målsättning. Alla anställningar görs i samförstånd med personen. Alla anställningar i Start har någon form av lönesubvention och innebär anpassade arbetstider, arbetsuppgifter samt visstidsanställning
2. Personen får möjlighet att göra sina egna informerade val och upplever att han/hon har kontroll över såväl stöd som arbetsförhållanden. Målsättningen är att personen själv känner tillfredställelse med sina val och sin arbetsituation.	Ja, personen har möjlighet att göra sina egna informerade val.
3. Professionella som arbetar med metoden är kunniga i att identifiera och utveckla olika stödformer, såväl fysiska som psykosociala, på arbetsplatsen.	Start har professionella kunniga medarbetare.
4. Stödet ges till de personer som behöver det på grund av att funktionshinder för dem har utgjort en barriär till arbetslivet	Ja. Platsbrist eller ingen egen önskan om arbete har varit orsak till att personer inte skrivits in i Start
5. Genom metoden nås anställningar på minst 30 timmar/vecka. Den anställde upplever sig nöjd med sin arbetstid	Start har ingen nedre gräns för arbetade timmar. Arbetstid bestäms tillsammans med arbetsgivare, deltagare och ansvarig myndighet
6. Stödorganisationen har de flesta av de personer som de stödjer i anställningar på	Efter projekttiden har majoriteten anställning.

den öppna arbetsmarknaden. Personen som får stöd av organisationen känner sig nöjd med den service som erbjuds av organisationen	
7. Stödorganisationen behåller en reguljär kontakt med de anställda som får stöd av dem för att övervaka stabilitet i anställningen. Kontakten medför att de kan ge stöd när det behövs. Om inte anställningen kan fortgå ges stöd till ny anställning.	Ja. Start fortsätter ge regelbundet stöd efter anställning och kan gå in snabbt om behov uppstår. Om anställning upphör ges stöd till ny anställning
8. Stödorganisationen övervakar sin egen kvalitet och kan ge information till intresserade om anställningsgrad, anställningstid, löner, förmåner samt anställningsförhållanden	Ja, Start utvecklar kontinuerligt metoder och arbetssätt och kan ta fram information vid behov
9. De anställda som stödorganisationen stödjer arbetar i arbetsituationer som underlättar fysisk och social interaktion med arbetskamrater. Den anställda känner sig nöjd med kvaliteten i integreringen.	Start strävar efter att de anställda som man stödjer ska vara nöjda med integreringen på arbetsplatsen.
10. Stödorganisationen ser sig som en aktör på arbetsmarknaden snarare än som en aktör inom social omsorg. Arbetsgivare ses som kunder och stödorganisationen är lyhörd för arbetsmarknadens krav,	Start har under projektperioden varit kopplat till Daglig verksamhet. Vid årsskiftet blir Start en del av kommunens arbetsmarknadsenhet.

Källa: Start-projektet